

In memoriam

Outstanding researcher of the Pamir Paleozoic Vytautas Leleshus (25 March 1930 – 18 August 2007)

Vytautas Leleshus was born in Kaunas, Lithuania. He graduated from the State University of Vilnius in 1954. In 1955 he arrived in Tajikistan and started working in the Tajik Geological Board. He started studying Tabulata and in 1961 defended his Ph. D. thesis “Silurian Tabulata of the Zeravshan–Gissar mountain area”. In 1962 he was appointed to the Institute of Geology of the Academy of Sciences of Tajikistan where he worked for the rest of his life. V. Leleshus defended his Doctor of Science degree (now Dr. Habil.) thesis “Tabulata of the Paleozoic of Tajikistan” in 1973 in Novosibirsk.

Dr. V. Leleshus published over 150 scientific papers, some of them in English. The main results of his most recent investigations are briefly presented below. Dr. V. Leleshus studied the Palaeozoic corals of Tien-Shan and the Pamirs. He investigated tens of thousands of specimens of Palaeozoic (Ordovician to Permian) tabulate corals, classified them into about 200 species, 80 genera and 20 families. Among these, about 30 genera and 50 species of corals were established by V. Leleshus as new to science. They include such interesting genera as Rudakites, Daljanolites, Hemithecia, Fossoporella, Ducdonia, Innaepora and Avicenia.

V. Leleshus presented important observations on morphology, phylogeny, palaeoecology, palaeogeography, evolution and systematics. For example, he established the alternation of the epochs of flourishing and decline in the history of Tabulata. A great change in the taxonomic composition of these corals happened at the time of crises after which started new epochs of their divergence and flourishing. Dr. V. Leleshus tried to link these fluctuations to the rotation of the Solar System round the centre of our Galaxy. On the basis of geographic variability patterns of Tabulata, V. L. Leleshus established the position of the equator in the Late Ordovician, Silurian and in the Early Devonian.

Dr. V. Leleshus formulated the mathematic formulas describing the tempo of evolution of Tabulata and Heliolitida, the extent of their taxonomic diversity and the degree of variability of their features. His formulas were presented in the revised “Treatise of invertebrate paleontology, Pt F, Coelenterata”. Moreover, he was extensively cited in this “bible of palaeontology”, in recognition of his achievements. He characterized the biostratigraphy and evolution of the organic world of the Phanerozoic of Middle Asia, with five maxima of biodiversity, easily correlatable with those of the other regions of the Earth.

Dr. V. Leleshus proved the presence of Llandoveryan deposits in the Zeravshan–Gissar tectonic zone formerly considered as Wenlockian–Ludlovian in age. He was the first to divide biostratigraphically the Lower Silurian deposits of Mt Daurich. Subsequently, this section was explored in detail by other geologists who collected and studied the Rugosa, Crinoidea, Brachiopoda and Stromatoporoidea. As a result, this profile became the local reference section of the Lower Silurian of the Zeravshan–Gissar mountain area of Central Tajikistan.

Dr. V. Leleshus, together with others, proved the presence of Silurian and Devonian deposits in Southern Gissar. These deposits had been previously considered as Upper Palaeozoic. He, together with other geologists, also established the presence of Lower Silurian deposits in the Northern Pamirs (Basin of Obikhingou River).

Dr. V. Leleshus took part in numerous symposia (Novosibirsk, 1963, 1971; Tallinn, 1967; Moscow, 1969, 1973; Tbilisi,

1978; Dushanbe, 1983; Vladivostok, 1987). His materials were presented at international symposia (Warszawa, 1979; Madrid, 1995). He took an active part in collaboration with foreign scientists. In the years 2000 and 2002, he visited the German universities of Münster-in-Westfalen, Berlin and München where he established scientific contacts, especially with Dr. Kl. Oekentorp, Dr. D. Weyer and Dr. St. Schröder. He also

prepared and organized an international scientific expedition to the Shishkat section (Turkestan-Alai mountain area).

Dr. V. L. Leleshus made a valuable contribution to science. He was a kind, witty and very respected man. He died suddenly on 18 August 2007.

Prof. Dr. Habil. Algimantas GRIGELIS

DR. V. LELESHUS PUBLICATIONS IN ENGLISH

- Leleshus V. L. 1991. Ein Letzter Vertreter der Thecostegitidae (Tabulata) aus dem Mittelkarbon von Darvas (Tadzhikische SSR). *Paläontologische Zeitschrift*. **65**(1 / 2). 71–75.
- Leleshus V. L. 1993. Liauria und Gundarina, zwei neue Korallen-Gattungen aus dem Perm des Darvas-Gebirges in Tadjikistan. *Senckenbergiana lethaea*. **73**(1). 32–35.
- Leleshus V. L. 1994. The study of Fossil Cnidaria and Porifera in Tajikistan. *Fossil Cnidaria and Porifera*. **23**(1 / 1). 38–41.
- Leleshus V. L. 1994. The Genera of Palaeozoic Corals from Middle Asia. *Fossil Cnidaria and Porifera*. **23**(1 / 1). 42–46.
- Leleshus V. L. 1995. Additional list of Paleozoic corals from Middle Asia and bibliography. *Fossil Cnidaria and Porifera*. **24**(1 / A). 42–47.
- Leleshus V. L. 1995. The study of Fossil Cnidaria and Porifera in Tajikistan (1994). *Fossil Cnidaria and Porifera*. **24**(1 / A). 47–49.
- Leleshus V. L. 1995. Gondwana glaciations and coral distribution in Ordovician. In: Comas-Rengifo M. J., Perejon A., Rodriguez S., Sando W. J. (eds.). *Abstracts of VIIIth International Symposium on Fossil Cnidaria and Porifera*. Madrid, September 12–15. 46–47.
- Leleshus V. L. 1995. The study of Fossil Cnidaria and Porifera in Middle Asia (1995). *Fossil Cnidaria and Porifera*. **24**(2 / B). 73–75.
- Leleshus V. L. 1997. Permian tabulates from Afghanistan and the Pamirs. *Coral Research Bulletin*. **5**. 191–195.
- Leleshus V. L. 1998. The study of Fossil Cnidaria and Porifera in Tajikistan in 1996–1997. *Fossil Cnidaria and Porifera*. **27**(1). 26–28.
- Leleshus V. L. 2000. Why did lake Aral begin disappearing? *Geologijos akiračiai*. **3–4**. 39–41.
- Leleshus V. L. 2001. Eight biodiversity maxima of Invertebrates in the Phanerozoic of Middle Asia. *Geologija*. **33**. 50–55.
- Leleshus V. L., Oekentorp Kl. 2002. Schischkat (Mittelasien) – Eines der reichsten Fundgebiete unterdevonischen mariner Wirbelloser der Welt. *Coral Research Bulletin*. **7**. 95–108.
- Schröder St., Leleshus V. L. 2002. First records of Givetian and Frasnian (Devonian) Rugosa from the Pamir Mountains, Tajikistan. *Alcheringa*. **26**. 127–142.
- Leleshus V. L., Mark-Kurik E., Karatajute-Talimaa V. 2005. Devonian Fishes from Tajikistan. *Ichthyolith Issues, special publication*. **9**. 23–26.

ŽYMUS PAMYRO PALEOZOJAUS TYRINĖTOJAS VYTAUTAS LELEŠIUS (1930 03 25 – 2007 08 18)

Vytautas Lelešius gimė Kaune. 1954 m. baigęs Vilniaus universitetą įgijo geologo specialybę. 1955 m. išvykęs dirbti į Tadžikistaną, Geologijos tarnybą, ėmėsi paleontologo darbo – tyrė paleozojaus koralus. 1961 m. apgynė mokslų kandidato disertaciją „Zeravšano-Gisaro kalnų masyvo silūro *Tabulata*“. 1962 m. pradėjo dirbti Tadžikistano mokslų akademijos Geologijos institute ir dirbo jame iki gyvenimo pabaigos. 1973 m. V. Lelešius apgynė mokslų daktaro disertaciją „Tadžikistano paleozojaus *Tabulata*“.

V. Lelešius paskelbė per 150 mokslinių darbų. Jis tyrė ir apibūdino dešimtis tūkstančių Tian-Šanio ir Pamyro paleozojaus (nuo ordoviko iki permo) koralų egzempliorių, priskirdamas juos 200 rūšių, 80 genčių ir 20 šeimų. Apie 30

naujų tabuliatų koralų genčių (*Rudakites*, *Daljanolites*, *Hemithecia*, *Fossoporella*, *Ducdonia*, *Innaepora*, *Avicenia* ir kt.) bei 50 rūšių buvo aprašytos pirmą kartą. V. Lelešius nustatė paleozojaus tabuliatų koralų klestėjimo, divergencijos ir sunykimo epochas, susiedamas jas su Saulės sistemos rotacija apie Galaktikos centrą. Mokslininko paleozojaus koralų tyrimo duomenys buvo panaudoti veikalė „Treatise of invertebrate paleontology, Pt F, Coelenterata“.

V. Lelešius apibendrino Vidurinės Azijos fanerozojaus biostratigrafiją ir organinio pasaulio evoliuciją, išskirdamas penkis paleobiotų įvairovės maksimumus, kurie koreliuojasi su kitų regionų Žemės raidos etapais. Daugelis jo darbų parašyti rusų kalba. Nuo 2000 m. bendradarbiavo su Miunsterio,

Berlyno ir Miuncheno universitetų fosilinių koralų tyrinėtojų, paskelbė darbų su bendraautoriais – Kl. Oekentorpu, D. Weyeriu, St. Schröderiu. Dalyvavo daugelyje simpoziumų ir tarptautinių konferencijų (Novosibirskė 1963, 1971 m.; Talline 1967 m.; Maskvoje 1969, 1973 m.; Tbilisyje 1978 m.; Dušanbėje 1983 m.; Vladivostoke 1987 m.; Varšuvoje 1979 m.; Madride 1995 m.).

Keletą darbų V. Lelešius paskelbė Lietuvos spaudoje ar su Lietuvos autoriais:

Leleshus V. L. 2000. Why did lake Aral begin disappearing? *Geologijos akiračiai*. 3–4. 39–41.

Leleshus V. L. 2001. Eight biodiversity maxima of Invertebrates in the Phanerozoic of Middle Asia. *Geologija*. 33. 50–55.

Leleshus V. L., Mark-Kurik E., Karatajute-Talimaa V. 2005. Devonian fishes from Tajikistan. *Ichthyolith Issues, Special Publication*. 9. 23–26.

Talentingas paleontologas, originalus mastytojas, įžymus Tian-Šanio ir Pamyro paleozojaus geologijos tyrinėtojas V. Lelešius įnešė svarų indėlį į geologijos mokslą. Mirė staiga 2007 m. rugpjūčio 18 d.

Prof. habil. dr. Algimantas GRIGELIS

ВЫДАЮЩИЙСЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬ ПАЛЕОЗОЯ ПАМИРА ВИТАУТАС ЛЕЛЕШУС (25 03 1930–18 08 2007)

Витаутас Лелешус (англ. Leleshus) родился в Литве в г. Каунас. В 1954 г. закончил Вильнюсский университет, получив специальность геолога. В 1955 г. уехал работать в Таджикистан, в Управление геологии, где начал изучать палеозойские кораллы. В 1961 г. защитил диссертацию „Силурийские табуляты Зеравшан-Гиссарского горного массива“, получил звание кандидата геолого-минералогических наук. В 1962 г. перешел в Институт геологии Академии наук Таджикистана, в котором проработал до конца жизни. В 1973 г. Лелешус защитил докторскую диссертацию „Табуляты палеозоя Таджикистана“.

В. Лелешус опубликовал более 150 научных работ. Он изучал кораллы палеозоя (от ордовика до перми) Тянь-Шаня и Памира, определил десятки тысяч экземпляров, причислив их к 200 видам, 80 родам и 20 семействам. Описал около 30 новых родов (*Rudakites*, *Daljanolites*, *Hemithecia*, *Fossoporella*, *Ducdonia*, *Innaepora*, *Avicenia*, *Darvasia*, *Sarbinia*, *Liauria*, *Gundarina* и др.) и 50 новых видов. Он выделил эпохи расцвета, дивергенции и упадка палеозойских табулятных кораллов, которые связывал с процессом ротации Солнечной системы вокруг центра Галактики. Данные исследований палеозойских кораллов В. Лелешуса включены в фундамен-

тальное издание „Treatise of invertebrate paleontology, Pt F, Coelenterata“.

В. Лелешус обобщил биостратиграфию и эволюцию органического мира фанерозоя Средней Азии, выделив пять максимумов разнообразия палеобиот, которые сопоставляются с этапами развития других регионов Земли. Большинство своих работ он написал на русском языке. В 1993 г. получил грант фонда Джорджа Сороса на палеонтологические исследования. С 2000 г. стал сотрудничать с исследователями кораллов в университетах Мюнстера, Берлина, Мюнхена, опубликовал работы с соавторами Kl. Oekentorp, D. Weyer, St. Schröder. Участвовал в работе многих симпозиумов и международных конференций (Новосибирск, 1963, 1971; Таллинн, 1967; Москва, 1969, 1973; Тбилиси, 1978; Душанбе, 1983; Владивосток, 1987; Варшава, 1979; Мадрид, 1995).

В. Лелешус был очень талантливым палеонтологом, оригинальным мыслителем, выдающимся исследователем геологии Тянь-Шаня и Памира. Своими научными трудами В. Лелешус внес весомый вклад в науку.

В. Лелешус скоропостижно скончался 18 августа 2007 г.

Проф., габ. д-р Альгимантас ГРИГЯЛИС